

ovoga statuta od god. 1640. napisan glagolskim pismom, jer je još u 17. vijeku bilo na Trsatu glagolsko pismo mnogo običajnije od latinskoga.

g) Statut grada Boljuna. Rukopisa ovoga zakona dosele nijesmo našli. Nu ja sam na temelju hrv. glagolskih isprava iz Istre dokazao u „Mjesečniku pravničkoga društva“ u Zagrebu god. XXXVII. u knjizi 2. i 3. strana 778.—780., da su imala već u 16. vijeku sva povećana mjesta u istočnoj ili austrijskoj Istri svoje lokalne statute ili zakone pored zajedničkoga cesarskoga zakona, napose sam to dokazao za grad Boljun. Rukopis bi se možda mogao naći u kom istarskom arhivu.

6. Određenje međa između patrijarke oglejskoga, kneza pazinskoga i druge vlastele u Istri.

Kada je ovaj spomenik prvotno napisan bio, nekako nije sasma pouzdano, jer se ne vjeruje datumu u kasnijem prijepisu kanonika žminjskoga i tinjanskoga javnoga notara Levca Križanića od god. 1546. Prvi se je usprotivio datumu (5. V. 1325.), što ga je u svom prijepisu zabilježio pomenuti notar Levac Križanić, dr. J. Črnčić u „Radu“ XVI. str. 1.—3. On drži, da je taj spomenik prvotno bio napisan god. 1275., a i Sime Ljubić u VI. knjizi „Starina“ drži, da je original ovoga spomenika nastao između 1274. i 1276., najvjerojatnije u ponedjeljak 25. marta 1275. Spomenik ovaj je poznat općenito pod imenom „Razvodi istarski“. Napisan je bio u tri jezika. Hrvatski je tekst napisao pop i javni notar Mikula z Gole Gorice, njemački prijevod Pernat z Gole Gorice, a latinski prijevod Ivan s Krmina. Hrvatski tekst, koliko danas znademo, prepisao je god. 1502. javni notar iz Barbana pop Jakov Križanić, a iz njegova prijepisa god. 1546. u Žminu pomenuti javni notar i pop Levac Križanić. Talijanski je prijevod prvi izdao istarski historičar i arheolog Kandler, a god. 1874. u VI. knjizi „Starina“ latinski i talijanski prijevod Sime Ljubić, i to latinski tekst od god. 1526., ovjerovljen od popa i notara Ivana Golubića (Kraljevića) iz Modruša. I u latinskom i u talijanskom prijevodu dolazi kao godina postanja ovoga spomenika 1325.

Hrvatski tekst izdao je prvi Dr. A. Starčević u Kukuljeviću „Arkivu“ II., zatim ga je izdao sam Kukuljević u svojim „Acta croatica“, a treći put Dr. Gjuro Šurmin u „Hrvatskim spomenicima“ (Acta croatica).

7. Sudbeni zapisnici.

Od svih su svakako najzanimiviji i najmnogobrojniji zapisnici veprinačkoga suda, koji se nalaze u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturama II. c. 77., II. d. 44., 121., 122. III. d. 57. IV. b. 43. i IV. c. 40. i prijepisi mnogih (ali nipošto svih) zapisnika latinicom veprinačkoga kapelana (1851.) Jakova Volčića pod signaturama I. b. 136., II. d. 183. i III. d. 57. Ti se zapisnici nalaze u vrlo trošnom stanju, tako da se nekoji uopće ne dadu ni pročitati, a za nijednu gotovu godinu nijesu posve potpuni. Za sada sam proučio i za štampu priredio sudbene zapisnike od god. 1500.—1552. i zapisnike iz god. 1589., 1590., 1591., 1598. i 1599., te sam prve predao Jugosl. akademiji, da ih štampa, dočim sam druge predao redakciji Vjesnika kr. zem. arhiva, da ih ona štampa. Ostali sudbeni zapisnici, kojih još nijesam za štampu priredio i to s razloga, jer ne znam, da li će biti štampani oni, koji su priređeni za štampu, neki polaze iz 17. vijeka, dapače neki i iz 18. vijeka. Malo ne svi napisani su kurzivnim glagolskim pismenima (samo neki iz 17. i 18. v. latinskim) i čistim narodnim hrvatskim jezikom, čakavskim narječjem.

Grad ili kaštel Veprinac potpadao je u to vrijeme kao što cijela istočna i austrijska Istra pod središnju zemaljsku upravu u Ljubljani. Na čelu cijele središnje uprave bio je u Ljubljani vrhovni zemaljski kapetan, koji se nije imao brinuti samo za valjanu upravu već i za valjano sudovanje. Vrhovnomu zemaljskomu kapetanu stajao je o bok zemaljski upravitelj (praetor provinciae), koji je u svim poslovima, najpače u sudbenim zamjenjivao zemaljskoga vrhovnoga kapetana u njegovoj odsutnosti, tako napose kod vrhovnoga zemaljskoga sudišta u Ljubljani. Naravno, da kada je došao sam vrhovni zemaljski kapetan u ovo sudište, tada nije došao onamo zemaljski upravitelj. Pored zemaljskog upravitelja bio je u Ljubljani i vrhovni zemaljski vicekapitan, koji je obavljao poslove vrhovnoga zemaljskoga kapetana, najpače one upravne, osobito kada je vrhovni zemaljski kapetan odsutan bio ili inače zapriječen bio. Katkada je vicekapetan bio podjedno i zemaljski upravitelj. Za sudstvo jesu svakako najznamenitiji tako zvani vicdomi (vicedomini) ili kako su ih u Istri (u Veprincu) zvali fictomi. Zemaljski vicdomi u Ljubljani imali su svoje vijećnike, izabrane neporočne, iskusne i razborite muževe iz svjetovnoga i svećeničkoga staleža. Ovo je vijeće ri-